

LONELY CONSCIOUSNESS IN “THE HEART IS A LONELY HUNTER” BY CARSON MCCULLERS

Le Chi Bao

Ho Chi Minh City University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	26/4/2026	The lonely consciousness is one of the important sentiments in modern literature. It is fertile ground for authors to explore, including Carson McCullers. When studying Carson's novel “The Heart Is a Lonely Hunter”, we want to answer the following key questions: How is the lonely consciousness expressed in the work? How does this feeling of loneliness affect the characters' psychology? To answer these questions, we have applied statistical-classification and interdisciplinary methods. The results show that the existential feeling in the work is expressed in a variety of ways, revolving around three aspects: social loneliness, emotional loneliness, and existential loneliness. Regardless of the aspect, the feeling of loneliness leaves heavy aftershocks in the psychology of the sufferer. Furthermore, the study also contributes to affirming the talent and humanitarian spirit of the writer McCullers.
Revised:	14/8/2026	
Published:	14/8/2026	
KEYWORDS		
Lonely consciousness		
Social loneliness		
Emotional loneliness		
Existential loneliness		
Carson McCullers		

CẢM THỨC CÔ ĐƠN TRONG “TRÁI TIM LÀ THỢ SĂN CÔ ĐƠN” CỦA CARSON MCCULLERS

Lê Chí Bảo

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	26/4/2026	Cảm thức cô đơn là một trong những cảm thức quan trọng trong văn học hiện đại. Đây là mảnh đất màu mỡ để các tác giả khám phá, trong đó có Carson McCullers. Khi nghiên cứu tác phẩm “Trái tim là thợ săn cô đơn” của Carson, chúng tôi muốn trả lời cho các câu hỏi chính: Biểu hiện của cảm thức cô đơn trong tác phẩm là gì? Cảm thức cô đơn ấy có ảnh hưởng như thế nào đến tâm lí các nhân vật? Và để trả lời những câu hỏi trên, chúng tôi đã vận dụng các phương pháp như: phương pháp thống kê – phân loại và phương pháp liên ngành. Kết quả cho thấy cảm thức cô đơn trong tác phẩm được biểu hiện đa dạng xoay quanh ba khía cạnh: cô đơn xã hội, cô đơn cảm xúc và cô đơn hiện sinh. Và ở khía cạnh nào, cảm thức cô đơn đều để lại những dư chấn nặng nề trong tâm lí của người chịu đựng. Qua đó, nghiên cứu còn góp phần khẳng định tài năng và tinh thần nhân đạo của nhà văn McCullers.
Ngày hoàn thiện:	14/8/2026	
Ngày đăng:	14/8/2026	
TỪ KHÓA		
Cảm thức cô đơn		
Cô đơn xã hội		
Cô đơn cảm xúc		
Cô đơn hiện sinh		
Carson McCullers		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.15584>

Email: baolc.tdmu@gmail.com

<http://jst.tnu.edu.vn>

343

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Giới thiệu

Carson McCullers (1917 – 1967) là một trong những nhà văn vĩ đại của văn học Mỹ thế kỷ XX. Bằng cảm nhận tinh tế, vốn hiểu biết cùng những trải nghiệm cá nhân của mình, bà đã sáng tác nên những áng văn xuất sắc phản ánh cuộc sống, hiện thực của miền Nam nước Mỹ đương thời. Các tác phẩm của nhà văn được bao trùm bởi một cảm thức đặc trưng – cảm thức cô đơn của những kẻ lạc loài, những con người bên lề xã hội của một nước Mỹ vĩ đại, hùng cường. Một số tác phẩm tiêu biểu có thể kể đến như: *Trái tim là thợ săn cô đơn* (The heart is a lonely hunter), *Thành viên đám cưới* (The member of wedding), *Khúc ballad cho quán cà phê buồn* (The Ballad of the Sad Cafe), *Phản chiếu trong con mắt vàng* (Reflections in a Golden Eye),... Trong đó, *Trái tim là thợ săn cô đơn* (xuất bản năm 1940) là tác phẩm đầu tay cũng là tiểu thuyết xuất sắc nhất mà nhà văn để lại cho nền văn học nhân loại.

Có thể nói, *Trái tim là thợ săn cô đơn* nói riêng và nhà văn Carson McCullers nói chung đã được giới nghiên cứu trên thế giới đặc biệt quan tâm. Một số bài viết nghiên cứu tiêu biểu có thể kể đến như: nghiên cứu của KIHARA Kenji [1] làm rõ vấn đề lao động trong tác phẩm từ góc nhìn hiện thực xã hội; Kassia Waggoner [2] chỉ ra rằng John Singer là một “người nghe tích cực” qua những kiến giải từ chủ nghĩa nữ quyền; tác giả Duan Zhang [3] nghiên cứu về trần thuật đa điểm nhìn như một phương thức khắc họa sâu sắc trạng thái cô đơn, sự khủng hoảng tinh thần và bản thể của các nhân vật. Ngoài ra còn phải kể đến nghiên cứu của Huimin Liu [4] lý giải sự tha hóa và cô đơn của các nhân vật từ lý thuyết nghịch dị của Bakhtin; tác giả Xiong Yuzhi [5] phân tích những chấn thương của các nhân vật từ góc nhìn nhị nguyên giới.

Bên cạnh đó, ở Trung Quốc, tình hình nghiên cứu McCullers cũng ghi nhận những đóng góp nổi bật. Từ góc nhìn địa lý và sự chi phối của quyền lực, nghiên cứu của Tian Ying [6] đã kiến giải số phận của các nhân vật. Từ góc nhìn phân tâm học, nhiều nghiên cứu [7]-[9] cho thấy Carson McCuller đã kiến tạo chủ đề cô đơn như hệ quả của chủ nghĩa chủ thể trung tâm, đồng thời thể hiện những chấn thương, sự tan rã của bản ngã... Có thể thấy, dù đã được nghiên cứu từ nhiều lý thuyết khác nhau như: tự sự học, chủ nghĩa Tân Freud, diễn ngôn quyền lực, lý thuyết về giới,... nhưng vẫn chưa có công trình nào nghiên cứu một cách hệ thống về cảm thức cô đơn trong tính chỉnh thể của tác phẩm. Thêm vào đó, ở Việt Nam, *Trái tim là thợ săn cô đơn* nói riêng và các sáng tác của McCullers nói chung vẫn còn nhiều bỏ ngỏ. Chúng tôi cho rằng đây là cơ hội để mình thực hiện bài viết này với mục đích chỉ ra được các nguyên nhân, biểu hiện và cách mà các nhân vật thoát khỏi cảm thức cô đơn, từ đó góp thêm một tín hiệu vào bức tranh nghiên cứu về tiểu thuyết *Trái tim là thợ săn cô đơn* nói riêng và nhà văn Carson McCullers nói chung.

2. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện bài viết này, chúng tôi vận dụng hai phương pháp chính: phương pháp thống kê – phân loại và phương pháp liên ngành. Cụ thể, phương pháp thống kê – phân loại được sử dụng để khảo sát văn bản nhằm tìm ra các biểu hiện của cảm thức cô đơn gắn với nhân vật. Tiếp đó, người viết sử dụng phương pháp liên ngành gồm: phê bình hiện sinh, phê bình phân tâm học, phê bình xã hội học để phân tích tâm lý và lý giải nguyên nhân cũng như tác động của cảm thức cô đơn đến các hành vi của nhân vật, từ đó chỉ ra những giá trị nhân văn, thông điệp ý nghĩa mà nhà văn Carson McCullers gửi gắm trong tác phẩm.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Khái quát về cô đơn và cảm thức cô đơn

Cô đơn (Loneliness), theo nghĩa đơn giản, là một trạng thái tâm lý khi con người “chỉ có một mình, không có người thân, không nơi nương tựa” [10, tr. 202]. Hiểu như thế, cô đơn sẽ có nghĩa giống với cô độc, lẻ loi hay đơn độc,... Tuy nhiên, hiện nay, thuật ngữ cô đơn được sử dụng rộng rãi trong nhiều ngành khoa học (tâm lý học, triết học, văn học, xã hội học,...) với nhiều nét nghĩa khác nhau. Mỗi ngành khoa học sẽ có một định nghĩa riêng về cô đơn. Trong tâm lý học, cô đơn

được xem như “một trạng thái của tâm trí”, “cảm giác tiêu cực, khó chịu”, “cảm giác bị ngắt kết nối hoặc bị cô lập” [11, tr. 320]. Triết học, đặc biệt là triết học hiện sinh, lại cho rằng cô đơn là một yếu tính của con người, tức là một đặc tính cố hữu của tồn tại người. Con người cô đơn bởi họ “bị ném” vào thế giới này mà không có một “điểm tựa” nào cả. Họ buộc phải tự đưa ra các lựa chọn để kiến tạo căn tính của bản thân mà “không thể ỷ lại vào người bên cạnh... thành thử con người tự cảm thấy cô đơn, một mình gánh vác định mệnh của mình, không ai sống hay chết thay ta được” [12, tr. 47]. Cô đơn trong văn học, theo chúng tôi, là sự tổng hòa của cái cô đơn trong tâm lý học và cô đơn trong triết học. Bởi văn học có nhiệm vụ khám phá, giải mã tâm hồn của con người và gửi gắm vào đó những bài học, triết lý sâu sắc để thức tỉnh nhân loại trước những cái xấu xa trong cuộc sống. Hay nói cách khác, cô đơn trong văn học cũng nhấn mạnh đến sự mất kết nối, xa lạ, lạc lõng của con người, nhưng từ đó nó hướng con người đến khao khát tìm kiếm lối thoát để vươn lên, vượt thoát khỏi thực tại ngột ngạt ấy. “Trong văn học, sự cô đơn đóng vai trò như một phương tiện tự sự, phóng đại trải nghiệm của con người, bộc lộ những nỗi sợ hãi, khao khát và xung đột nội tâm sâu sắc nhất của nhân vật. Sự cô đơn cho phép khám phá những bối cảnh tâm lý phức tạp, mang đến cái nhìn sâu sắc về trạng thái cảm xúc và tinh thần của các nhân vật” [13, tr.301].

Cảm thức cô đơn là một khái niệm dùng để chỉ việc nhận thức và trải nghiệm cảm giác trống trải, lạc lõng, mất kết nối hoặc cảm xúc bị cô lập. Cảm thức cô đơn không đơn thuần đến từ việc cá nhân không thể giao tiếp với xã hội mà còn xuất phát từ nguyên nhân họ không thể thấu hiểu chính bản thân mình. Hay nói cách khác, con người vẫn có thể cảm thấy cô đơn khi ở giữa đám đông. Hơn nữa, cảm thức này không chỉ đề cập trải nghiệm cô độc mà còn nhấn mạnh những ám ảnh, những tổn thương mà cảm xúc này gây ra và để lại cho con người. Nó cũng có thể ảnh hưởng đến nhận thức và hành vi của chủ thể bị tác động.

3.2. Biểu hiện của cảm thức cô đơn trong “Trái tim là thợ săn cô đơn” của Carson McCullers

Khảo sát hơn 40 nhân vật trong tác phẩm, chúng tôi nhận thấy cảm thức cô đơn được biểu hiện đa dạng với nhiều nguyên nhân khác nhau gắn với các nhân vật. Tuy nhiên, trong phạm vi bài viết, chúng tôi chỉ trình bày các biểu hiện được nhà văn khắc họa đậm nét qua Bảng 1.

Bảng 1. Bảng khảo sát các biểu hiện của cảm thức cô đơn trong “Trái tim là thợ săn cô đơn”

Cảm thức	Cô đơn xã hội	Cô đơn cảm xúc	Cô đơn hiện sinh
	Sự xa lạ với xã hội	Sự mất kết nối với gia đình	Sự nổi loạn của <i>Mick Kelly</i>
Biểu hiện	của <i>Jake Blount</i>	của <i>Benedict Mady Copeland</i>	Hành trình truy tìm căn tính giới của <i>Biff Brannon</i> Bi kịch cô đơn của <i>John Singer</i>

Đặc điểm của cảm thức cô đơn trong *Trái tim là thợ săn cô đơn* trước hết là cô đơn xã hội. Cô đơn xã hội (Social loneliness) “bắt nguồn từ việc thiếu một nhóm liên lạc rộng hơn hoặc một mạng lưới xã hội hấp dẫn” [14, tr. 336]. Nói cách khác, cảm thức này xuất phát do các con người không tìm được tiếng nói chung, sự đồng điệu với cộng đồng để rồi bản thân họ rơi vào trạng thái như bị cô lập, tách biệt với đám đông.

Trong tác phẩm của McCullers, cảm thức cô đơn xã hội được biểu hiện thông qua sự xa lạ với cộng đồng người dân thị trấn của Jake Blount – một nhà hoạt động xã hội. Lai lịch, xuất thân của nhân vật không được nhà văn đề cập đến trong tiểu thuyết, chỉ biết rằng anh chàng này xuất hiện tại thị trấn nhỏ ở miền Nam nước Mỹ trong quán New York Café của Biff Brannon. Từ khi đến thị trấn, Jake đã cảm giác xa lạ với nơi đây. Cảm giác ấy không đơn thuần xuất phát từ việc anh từ một nơi khác đến mà còn ở thái độ của người dân ở đây đối với anh. McCullers miêu tả: “Do cảm thấy cô độc trong một thị xã xa lạ, gã cố đi thật gần sau lưng họ [người dân ở thị trấn] và lắng nghe” [15, tr. 71]. Nhưng phản ứng của họ lại thờ ơ, xa lạ: “Họ nhìn Jake với khuôn mặt vàng bệch, vô cảm” [15, tr. 75]. Đỉnh điểm của sự xa lạ là khi anh chàng hoạt động xã hội này truyền bá những tư tưởng về chủ nghĩa xã hội, về bất công giai cấp thì chẳng một ai trong thị trấn lắng nghe và tin lời anh. Những điều anh nói dường như quá xa lạ, quá mới mẻ với họ, để rồi Jake tự biến mình thành một người kì dị, điên loạn trong mắt mọi người. Với họ, anh chỉ hiện lên như một tên bợm rượu từng

quậy phá ở quán ăn của Biff. Bản thân anh dường như cũng nhận thấy điều đó. Anh cho rằng: "...tôi là kẻ duy nhất trong thị trấn này từng bị điên... ý tôi là điên thật sự... cả mười năm đằng đẳng" [15, tr.83]. Cảm giác cô đơn, lạc lõng giữa đám đông ám ảnh nhân vật trong cả tiềm thức khi trong giấc mơ anh thấy mình "bước đi giữa một đám đông lớn – giống như ở hội chợ... Không có âm thanh, chỉ có mặt trời, và đám đông im lặng. Và trong giấc mơ là nỗi kinh hoàng dị thường khi gã phải cứ lang thang mãi trong đám đông mà không biết phải trút bỏ ở đâu cái gánh nặng đã mang trên tay quá lâu" [15, tr. 420]. Có thể thấy, sự cô lập của đám đông thị trấn đã để lại vết thương trong tâm trí nhân vật. Và nỗi cô đơn ấy như một chấn thương tâm lý khó chữa lành trong anh để rồi Jake lại tiếp tục lao vào những trận rượu như một cách thức để vơi đi nó.

Tiếp đến, cảm thức cô đơn trong tác phẩm còn mang đặc điểm của cô đơn cảm xúc (emotional loneliness). Cảm thức này "bắt nguồn từ việc thiếu một người thân thiết hoặc một sự gắn bó tình cảm chặt chẽ" [14, tr. 336]. Trong tiểu thuyết, cô đơn cảm xúc được McCullers mô tả qua sự mất kết nối với gia đình của nhân vật Benedict Mady Copeland – một bác sĩ da màu. Xuất thân là người da đen, Copeland ý thức rất rõ sự khinh miệt mà chủng tộc của mình phải gánh chịu. Ông từng nói: "Khi chủng tộc chúng ta lần đầu tiên nghe nói đến Chúa Jesus, đó là thời kì đen tối. Chủng tộc chúng ta đã bị bán làm nô lệ trong thị xã này trên quảng trường Tòa án" [15, tr. 228]. Vì lẽ đó, ông luôn ấp ủ một ý định đấu tranh để giành lấy quyền lợi cho người da đen: "Chúng ta phải tự cứu lấy chính mình... Bằng cách trở nên cứng rắn và mạnh mẽ. Chúng ta phải xây dựng sức mạnh cho chí hướng đích thực của mình" [15, tr. 236]. Và chính cái "chí hướng đích thực" này đã khiến cho ông mất kết nối với những người thân trong gia đình, đặc biệt là bốn đứa con của mình. Vị bác sĩ da đen này đã áp đặt những kì vọng của bản thân lên bốn đứa con. Ông muốn: "Hamilton sẽ thành một nhà khoa học lớn, Karl Marx sẽ là một người giảng dạy tộc da đen, còn William là một luật sư đấu tranh chống lại sự bất công và Portia là một bác sĩ cho nữ giới và trẻ nhỏ" [15, tr. 98]. Và rồi kì vọng không được đáp ứng, bốn đứa con ngày càng sợ hãi cha mình: "chúng ngồi xúm lại với nhau, tránh xa ông ra và những đôi mắt trẻ con da đen to tròn của chúng cứ nhìn về phía mẹ" [15, tr. 98]. Ngay cả người vợ cũng không chấp nhận được tính khí này của ông nên đã đưa các con về nhà ngoại. Thế là bi kịch của Copeland bắt đầu. Ông phải sống cô đơn, một mình gặm nhấm cái "chí hướng" tiến bộ "vào ban đêm... trong thế giới im lặng của mình" [15, tr. 86] hay "sau hàng giờ đơn độc ngồi trong không gian bếp tối tăm" [15, tr. 86]. Những lúc đó, ông thường bị xâm chiếm bởi "một cảm giác da đen, kinh khủng, hắc ám" [15, tr. 101]. Có thể thấy, cảm thức cô đơn mà Copeland phải chịu do sự kì vọng mà ông áp đặt lên các con của mình. Và khi sự kì vọng ấy không thể hiện thực hóa, ông liền rơi vào bi kịch mà chính mình tạo ra – những người thân yêu ngày càng xa lánh: "Ông thấy mình bị cách li với mọi người, giận dữ và lẻ loi" [15, tr. 177]. Cái cô đơn này của bác sĩ Copeland cũng để lại cho ông những tổn thương tâm lý như Jake Blount. Tổn thương ấy xuất phát từ mặc cảm chủng tộc hòa với sự cô đơn khi không có người thân thấu hiểu. Nhưng có lẽ nó sâu sắc và nặng nề hơn, bởi ông bị xa lánh bởi chính những người mà ông yêu quý nhất. Và rồi cái cảm thức cô đơn ấy "ăn mòn" tâm trí của vị bác sĩ già hàng ngày hàng giờ: "Ông đã suy nghĩ rất nhiều về Hamilton, Karl Marx, và William với Portia, về chí hướng thật sự mà ông vạch ra cho các con, suy nghĩ đến mức hình ảnh gương mặt của bốn đứa con trở thành một nỗi thống khổ da đen tràn ngập trong lòng ông" [15, tr. 179].

Cảm thức cô đơn thứ ba trong tác phẩm là cô đơn hiện sinh. Như đã nói ở trên, theo các nhà hiện sinh, cô đơn là yếu tính cố hữu của con người. "Theo đó, mọi người đều có thể tự nhận mình là một cá nhân đơn độc. Con người rút lui khỏi thế giới xã hội để tạo bản sắc riêng và cuộc sống đích thực" [14, tr. 336]. Trong tác phẩm, biểu hiện của cô đơn hiện sinh được nhà văn khắc họa qua sự nổi loạn của nhân vật Mick Kelly và hành trình truy tìm căn tính giới của Biff Brannon.

Trước tiên, cảm thức cô đơn hiện sinh đến từ sự nổi loạn của cô con gái nhà Kelly - Mick Kelly. Sự nổi loạn của Mick được tác giả miêu tả ngay từ khi cô bé xuất hiện ở quán ăn của Biff: "Con bé mặc quần soóc ka ki, áo sơ mi xanh, mang giày thể thao – nên thoạt nhìn trông nó giống như một cậu thiếu niên" [15, tr. 23]. Cách ăn mặc đã thể hiện rõ tính cách nổi loạn của Mick, bởi trong thị trấn không có đứa con gái nào ăn mặc như thế cả. Ngay cả hai chị gái của cô bé (Hazel

và Etta) cũng nhiều lần nhắc nhở cô về trang phục của mình: “Tao phát ói khi thấy mày mặc mấy bộ đồ con trai ngớ ngẩn đó. Phải có người kèm cặp và dạy cho mày biết cách cư xử, Mick Kelly à” [15, tr. 51]. Nhưng đáp lại lời nhận xét có phần ác ý của Etta, Mick đã thể hiện thái độ nổi loạn của bản thân: “Tui mặc quần soóc vì tui không muốn mặc những thứ đồ cũ phế thải của các chị. Tui chẳng muốn giống chị mà cũng chẳng muốn giống Hazel, cả tính nét lẫn nét ăn mặc... Tui thà làm con trai còn hơn” [15, tr. 52]. Có thể thấy, nếu nhìn từ góc nhìn hiện sinh thì thái độ và hành vi của Mick chính là biểu hiện rõ nét nhất cho phạm trù nổi loạn để vươn lên, khẳng định tính bản thể độc đáo của các nhân vật. Mick như muốn chống lại những quy tắc, những luật lệ chung mà xã hội miền Nam đã áp đặt lên người phụ nữ thông qua cách ăn mặc. Trong những năm 1930, khi miền Nam nước Mỹ vẫn còn theo những quy chuẩn của truyền thống thì con gái phải ăn mặc như Hazel, Etta hay Baby Wilson với “chiếc váy ngắn bằng vải xoa màu hồng xòe căng ra, đôi giày múa màu hồng và cả cái bóp đầm nhỏ cũng màu hồng. Thêm mái tóc màu vàng nữa...” [15, tr. 199]. Nhưng Mick không thích điều đó, cô bé muốn sống theo cách của riêng mình – sống không bị ràng buộc bởi các chuẩn mực, quyền lực vô hình của xã hội, vì thế, Mick dường như luôn tách biệt bản thân với thế giới, với thực tại nhằm chán, đơn điệu. Cô bé đã tạo cho bản thân một thế giới riêng – thế giới bên trong. Đó là thế giới của “những đất nước xa lạ và các dự định âm nhạc” [15, tr. 197]. Và ngay trong thế giới ấy, Mick cũng cảm nhận được sự cô đơn của bản thân: “Bản giao hưởng ấy để lại trong lòng nó một vết thương nhức nhối và một sự trống rỗng” [15, tr. 144]. Vết thương lòng ấy đau đến mức nổi đau thể xác cũng chỉ xoa dịu được một phần: “Đột ngột Mick vung tay đâm vào đùi mình. Nó dùng hết sức nện vào phần cơ bắp đó cho đến khi nước mắt chảy dài trên khuôn mặt... Dưới bụi cây có những hòn đá sắc nhọn. Nó vơ lấy một nắm và bắt đầu cà tói cà lui cùng một chỗ cho đến khi tay nó đầy máu... Với cảm giác đau rất ở chân, nó cảm thấy dễ chịu hơn” [15, tr. 144]. Và rồi bị kịch hơn khi cái thế giới bên trong không thể xoa dịu được sự cô đơn bởi thực tại bên ngoài đã bóp chết đam mê của cô bé khi cô phải gánh vác một phần trách nhiệm trong gia đình. Thay vì sống với âm nhạc, giờ đây Mick rơi vào vòng lặp đơn điệu: “cửa hàng rồi về nhà ngủ rồi lại tới cửa hàng” [15, tr. 423], “về nhà nó chỉ ăn tối rồi ngủ, sau đó ăn sáng và lại ra cửa hàng” [15, tr. 425]. Có thể thấy, chính cái cuộc sống đơn điệu, nhằm chán, “buồn nôn” (chữ dùng của J.P.Sarte) mà Mick muốn vượt thoát, vươn lên đã bóp nghẹt lấy nhân vật. Cô không thể thoát khỏi nó và cũng chẳng thể bước vào “cõi riêng” của bản thân được nữa: “Và nó muốn bước vào cõi riêng đó nhưng không biết làm sao. Cứ như thế giới ấy đã khóa chặt ở nơi nào đó nó không thể tới” [15, tr. 425]. Bị kịch cô đơn của Mick đã cho thấy bị kịch trong bản thể của con người hiện đại: khi người ta muốn vươn lên đến tự do nhưng thực tại tù túng, ngột ngạt lại ghì chặt lấy họ. Bên cạnh đó, bị kịch này còn cho thấy sự “nổi loạn” để khẳng định nhân vị, sự độc đáo của chủ thể bắt buộc phải chấp nhận một cái giá tương ứng: hoặc là tự do, hoặc là bị giam cầm trong sự cô đơn mãi mãi.

Tiếp đến, cảm thức cô đơn hiện sinh trong tác phẩm còn được thể hiện qua hành trình truy tìm căn tính giới của nhân vật Biff Brannon. Những tưởng Biff sẽ sống hạnh phúc với người vợ của mình cùng với quán cà phê làm ăn khá khả, nào ngờ nhân vật cũng có những góc khuất trong tâm hồn mà ít ai biết đến. Đó là sự trăn trở về căn tính giới của bản thân. Ban đầu, Biff cũng có qua lại với nhiều người phụ nữ như: Madeline, Gyp, Rio, Lou... Sau đó, ông chọn kết hôn với Alice. Nhưng cuộc hôn nhân này cũng không đem đến cho ông hạnh phúc: “Và khi cả ba tháng trời họ chỉ có hai lần chăn chiếu” [15, tr. 286]. “Và sau đó, khi đột nhiên ông mất đi sinh lực đàn ông. Khi ông không còn có thể ăn nằm với một người đàn bà nữa” [15, tr.286] thì đó cũng là lúc ông nhận ra căn tính giới thật sự của bản thân. McCullers không mô tả quá trình mất đi “năng lực đàn ông” của Biff, mà chỉ gọi ra để dẫn đến quá trình nhận thức lại căn tính giới của nhân vật. Và chính trong bị kịch này, Biff cũng rơi vào sự cô đơn, trống rỗng, thậm chí xa lạ với chính bản thân mình: “Ông hiểu được gì. Không có gì cả. Ông sẽ đi về đâu? Không về đâu cả. Ông muốn gì. Muốn biết. Biết gì? Một ý nghĩa. Tại sao? Một bí ẩn” [15, tr. 287]. Mặc dù ý thức của nhân vật chưa biết bản thân muốn gì, nhưng gần như vô thức đã dẫn dắt ông về với căn tính giới đích thực của mình. Ông nhớ lại “lúc còn bé, ông thích nhìn mẹ chải đầu và tết mái tóc đen của bà. Ông nghĩ rằng những chiếc

kep tóc được uốn cong để mô phỏng hình dáng của các phụ nữ và có khi ông chơi với chúng như là chơi búp bê” [15, tr. 271]. Và rồi hàng loạt các hành động nữ tính cứ theo đó xuất hiện: ông bắt đầu sử dụng nước hoa của vợ, mượn chiếc máy khâu của Lucile để may những tấm rèm cửa, dùng chai dầu xả hương chanh của Alice để gội đầu, chưng bày hoa tươi trong tủ kính thay vì đồ ăn như lúc trước và cả muốn nhận nuôi một vài đứa con. Ngay cả Lucile cũng nhận ra điều đó khi nhận định: “Barthomelo [Biff], anh mà làm mẹ thì khỏi chê luôn” [15, tr. 288]. Tuy nhiên, những hành động nữ tính ấy của Biff cũng vấp phải những đấu tranh nội tâm ghê gớm. Bởi những lúc như thế, nhân vật luôn phải len lút quan sát cái bóng của mình: “Ông len lén nhìn bóng của mình trong gương và đứng bất động”, “Biff xoa mũi và liếc nhìn bóng mình. Ranh giới của cái chết” [15, tr. 272]. Cái bóng (Shadow) là những bản năng mà ý thức muốn che giấu, kìm hãm. Vì thế, nó luôn bị khuất sâu trong vô thức, được ẩn giấu sau Mặt nạ (Persona) mà con người thể hiện ra bên ngoài. Hành vi “len lén”, “liếc” nhìn cái bóng của bản thân đã cho thấy sự sợ hãi của anh trước căn tính giới đích thực của mình. Anh không dám để cho cái bản năng ấy thật sự trỗi dậy, tiến lên ý thức và “trình diện” với xã hội trong tư cách là một Persona. Chính trong sự đấu tranh ấy, bản thể của ông rơi vào sự cô đơn bởi nó chẳng tìm thấy ở đâu một “điểm tựa” cho chính mình. Nhiều lần ông cố gắng tìm kiếm yêu thương như một phương cách để xoa dịu bản thân, nhưng càng tìm lại càng bế tắc: “Ông rút từng cánh hoa mềm mại, tươi màu nhảm đếm yêu ghét và cánh hoa cuối cùng rơi đúng vào chữ yêu. Nhưng yêu ai? Ông biết yêu thương ai bây giờ? Không một người nào” [15, tr. 429]. Vì thế, ông chỉ còn “lơ lửng giữa hai thế giới”, “giữa hào quang và bóng tối” [15, tr. 432].

Cuối cùng và đặc biệt nhất là nhân vật John Singer – một anh thợ kim hoàn cầm điếu. Nhân vật này đặc biệt ở chỗ anh ta mang đầy đủ cả ba đặc điểm của cảm thức cô đơn: cô đơn xã hội, cô đơn cảm xúc và cô đơn hiện sinh. Trong đó nổi bật nhất là trạng thái cô đơn hiện sinh.

Dấu hiện đầu tiên cho thấy John Singer cô đơn trong thân phận là tình trạng cảm xúc bất ổn của nhân vật. Bởi không có khả năng giao tiếp với xã hội nên anh mặc nhiên bị “cô lập” trong cộng đồng. Vì thế, anh phải mang cảm thức cô đơn xã hội. Ngay từ những trang đầu tiểu thuyết, McCullers đã miêu tả: “Thị xã này có hai người câm, và họ luôn đi với nhau” [15, tr.7]. “Hai người câm ấy không có bạn bè nào khác, và ngoài những lúc làm việc thì chỉ có họ với nhau” [15, tr. 8]. Tuy sau này có nhiều người như: Mick, Jake, Copeland, Biff tìm đến để bầu bạn với Singer, nhưng vẫn không thể giúp anh bớt cô đơn, bởi anh chẳng thể giao tiếp với họ mà chỉ ngồi im lắng nghe và đôi lúc cũng chẳng hiểu gì. Singer như bị “cách li” với xã hội và trong suy nghĩ của mình, anh cho rằng chỉ có Antonapoulos (người bạn câm của Singer) mới có thể hiểu anh.

Nhưng đã cô đơn trong thân phận, thì định mệnh đâu để cho anh có người bầu bạn. Và bi kịch đã xuất hiện khi Antonapoulos bị người chú của mình đưa vào viện tâm thần. Từ đó, Singer phải gánh thêm gánh nặng mang tên cô đơn cảm xúc. Singer đã dời nơi ở sang chỗ khác, thường nhốt bản thân trong phòng tự chơi cờ, hay lang thang trên những con đường anh và người bạn từng đi qua. Mỗi lần đi lang thang, hình bóng của anh “hiện lên trong đôi mắt nhiều người một vẻ cô đơn u ám” [15, tr. 241]. Nhưng những điều đó vẫn không thể lấp đầy khoảng trống mà Antonapoulos đã để lại trong lòng anh bởi “đằng sau mỗi giây phút luôn là hình ảnh của Antonapoulos” [15, tr.244]. Và “trong suy nghĩ của anh khi thức dậy, hai người đã vĩnh viễn hợp thành một” [15, tr. 390]. Có thể thấy, dường như tình cảm mà Singer dành cho Antonapoulos đã vượt qua khỏi tình bạn đơn thuần. Nó phảng phất hơi hướng của một tình yêu đồng giới. Và cũng chính tình cảm này đã đem đến cho cái cô đơn của Singer thêm chiều sâu mới – cô đơn hiện sinh.

Tình cảm mà anh dành cho người bạn của mình không đơn thuần là tình bạn, nên anh luôn phải giấu kín, bởi xã hội miền Nam đương thời ở Mỹ nào đâu chấp nhận tình cảm này. Điều đó đã làm nảy sinh cảm giác cô đơn trong bản thể của Singer giống như Mick hay Biff. Anh phải đơn độc chống lại định kiến xã hội để bảo vệ tình cảm của mình với Antonapoulos bằng cách che giấu nó đi: có ý định dọn đến ở với bạn nhưng không dám thực hiện, hay mỗi lần đi thăm Antonapoulos, anh đều giấu không để ai biết. Thậm chí, Singer còn phải “khoác” lên mình một tính cách thân thiện, sẵn sàng lắng nghe mọi người chia sẻ mặc dù anh chẳng hiểu họ nói gì cả. Trong thư gửi cho bạn mình, anh viết: “Người này [Jake] cứ cho rằng anh ta và tôi có chung một

bí mật nhưng tôi không hề biết đó là gì”, “Nó [Mick] biết tôi bị điếc nhưng cho rằng tôi hiểu về âm nhạc” hay “Còn người da đen này [Copeland] nhiều khi khiến tôi sợ hãi. Đôi mắt ông ta bùng bùng và sáng rực” [15, tr. 261]. Những suy nghĩ sâu kín ấy Singer chỉ có thể chia sẻ với người bạn “duy nhất” của mình. Nhưng trở trêu thay Antonapolous lại không biết chữ, và những lá thư với những dòng tâm tư ấy chưa bao giờ được gửi đi. Rốt cuộc, cũng chỉ có bản thân Singer một mình gặm nhấm cô đơn của bản thân.

Cảm thức cô đơn hiện sinh của Singer còn được thể hiện thông qua việc các nhân vật khác tự do phóng chiếu hình ảnh họ muốn lên anh như: “Một bà da đen kể với hàng trăm người rằng Singer biết cách liên lạc với những linh hồn trở về từ cõi chết. Một người làm công nào đó thì tuyên bố gã ta từng làm việc với người câm này tại nhà máy ở một nơi nào khác trong tiểu bang này... Người giàu cho rằng Singer giàu có còn người nghèo coi anh là kẻ nghèo như chính họ... Ai muốn người câm như thế nào thì họ kể về anh theo cách họ muốn” [15, tr. 271]. Vì không thể giao tiếp bình thường và có lẽ cũng không muốn giao tiếp với họ nên Singer đã chọn cách im lặng để mặc cho họ phóng chiếu những gì họ thích lên anh. Và để che giấu tình cảm của bản thân, nên nhân vật cũng diễn tròn vai diễn của mình theo mong muốn của người khác. Nhưng điều đó lại khiến anh trở nên xa lạ với chính mình và rơi vào bi kịch của sự cô đơn cùng cực. Bởi một mặt thiếu vắng tình cảm của Antonapolous và đơn độc đấu tranh cho tình yêu của mình trước định kiến xã hội, mặt khác anh còn phải xa lạ, mất kết nối với chính bản thể, bản sắc của mình. Điều này tất yếu sẽ dẫn đến bi kịch trong số phận của nhân vật: Sự tan rã của bản thể. Và bi kịch này đã xảy ra khi Antonapolous qua đời và Singer đã tự tử ngay sau đó khi biết điều này. Hành vi tự tử của anh khiến nhiều người hoang mang mà thắc mắc. Họ chẳng thể hiểu vì sao anh lại hành động như thế. Nhưng xét từ góc độ cô đơn hiện sinh thì đây là hệ quả tất yếu của sự đánh mất bản thể. Không còn Antonapolous thì Singer cũng không còn lí do để tiếp tục cho chuỗi hành vi của mình. Và cái chết của Antonapolous hay chính cái chết của Singer đã cho thấy sự tan rã hoàn toàn trong bản thể của nhân vật. Qua đó, nhà văn như gióng lên một hồi chuông cảnh báo con người về việc bảo vệ bản sắc, căn tính của bản thân. Bi kịch của nhân vật Singer như một điển hình cho bi kịch của con người cá nhân trong thời hiện đại: Bi kịch đánh mất bản ngã của con người qua những kì vọng, áp đặt bản sắc của xã hội.

Có thể thấy, mỗi nhân vật mang một cảm thức cô đơn với những biểu hiện rất riêng biệt. Qua đó, nhà văn cho thấy cô đơn là một cảm thức muôn hình vạn trạng. Nhưng điểm chung của chúng là những chấn thương sâu sắc trong tâm trí của con người. Và khi đối mặt với cô đơn, con người buộc phải tìm ra phương cách để thoát khỏi nó. Các nhân vật trong *Trái tim là thợ săn cô đơn* cũng thế. Mick Kelly tìm đến âm nhạc và các xứ sở xa xôi trên thế giới như cách để trốn khỏi cô đơn. Jake Blount thì tìm đến những cơn say như một phương thuốc trút bỏ gánh nặng mất kết nối với xã hội. Copeland thì đắm chìm vào những giờ khám bệnh liên tục để quên đi nỗi cô độc của bản thân. Biff thì dùng cách đọc báo vào suu tầm, sắp xếp từng số báo trong hàng chục năm như một công việc tay chân để đầu óc không nghĩ về sự cô đơn, lạc lõng của bản thân. Hơn nữa, cả bốn người họ đều tìm đến với Singer để trút bầu tâm sự. Anh như một đối tượng hoàn hảo cho bốn người kia giải tỏa cô đơn, bởi anh chỉ lắng nghe mà không bao giờ đáp lại. Và Singer cũng có những cách riêng để giải tỏa nỗi cô đơn của mình: anh nhớ đến Antonapolous và những giây phút tươi đẹp với người bạn của mình, hay viết thư cho Antonapolous nhưng chưa bao giờ gửi. Tuy nhiên, có tìm cách “chạy trốn” như thế nào thì cái cô đơn vẫn cứ đeo bám lấy họ: Antonapolous chết khiến Singer không còn lối thoát và Singer chết cũng như khép lại “kênh giao tiếp” duy nhất hữu hiệu với Mick, Jake, Copeland và Biff.

Có thể nói, viết về sự cô đơn, nhưng Carson McCullers không chỉ muốn nói đến những trải nghiệm trống trải, đơn độc của con người, nhà văn muốn đào sâu vào nguyên nhân của cái cô đơn, muốn chỉ ra những dư chấn mà cô đơn để lại trong tâm hồn con người và muốn phơi bày, lột tả những bất công xã hội đã đẩy con người đến bờ vực của bi kịch ấy. Chính những điều này đã khiến cho tác phẩm sáng ngời giá trị nhân đạo, và xứng đáng trở thành một trong những tác phẩm xuất sắc nhất của nền văn học Mỹ nói riêng và cả nền văn học của nhân loại nói chung.

4. Kết luận

Cảm thức cô đơn là một trong những cảm thức quan trọng của văn học hiện đại. Và bằng tài năng, sự thấu cảm tinh tế tâm hồn con người, Carson McCullers đã thể hiện thành công cảm thức này trong *Trái tim là thợ săn cô đơn*. Nhà văn đã khai thác rất nhiều biểu hiện của cô đơn gắn với ba cảm thức chính: cô đơn xã hội, cô đơn cảm xúc và cô đơn hiện sinh. Mỗi cảm thức đều được nhà văn khai thác tài tình và gửi gắm những thông điệp nhân văn về thân phận con người, bi kịch của cá nhân trong thời hiện đại. McCullers đã viết về những con người bên lề xã hội ở miền Nam nước Mỹ. Đó là những số phận bất hạnh nhất, bi đát nhất khi phải sống trong cảnh nghèo đói, áp bức, bóc lột và nạn phân biệt chủng tộc. Thông qua đó, nhà văn lên án, phê phán những biểu hiện vô nhân đạo, phi lý của xã hội đương thời. Đọc tác phẩm, độc giả như khám phá được tận cùng trống rỗng trong tâm hồn, thâm nhập vào từng ngóc ngách trong thế giới riêng của các nhân vật để cùng họ thể nghiệm cảm giác cô đơn. Và rồi mỗi người đọc sẽ nhận thấy rằng: Tác phẩm không chỉ cảnh tỉnh chúng ta về bi kịch của cô đơn mà còn là một liều thuốc để chữa lành nỗi cô đơn trong chính tâm hồn của mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] K. Kihara, "Between the Cultural and the Social: Carson McCullers' *The Heart Is a Lonely Hunter* and *The Rise of Popular Front*," *Nanzan Review of American Studies*, vol. 38, pp. 3-19, 2016.
- [2] W. Kassia, "Embodied Listening: Singer as Feminist Listener in *The Heart Is a Lonely Hunter*," *The Mississippi Quarterly*, vol. 70, no. 1, pp. 61-80, 2017.
- [3] Z. Duan, "Narrative Perspectives in *The Heart Is a Lonely Hunter* by Carson McCullers," *Cutural Communication and Socalization Journal*, vol. 1, no. 1, pp. 8-12, 2020.
- [4] L. H. Min, "The Grotesque World in *The Heart Is a Lonely Hunter*," *Canadian Center of Science and Education*, vol. 12, no. 1, pp. 49-55, 2022.
- [5] X. Y. Zhi, "An Analysis of Gender Binarism in McCullers' *The Heart Is a Lonely Hunter*," *Journal of Literature and Art Studies*, vol. 13, no. 10, pp. 721-734, 2023.
- [6] T. Ying, "Space and Power in *The Heart Is a Lonely Hunter*," *Contemporary Foriegn Literature*, vol. 36, no. 4, pp. 27-33, 2015.
- [7] W. S. Lei, N. Ding, and L. Hui, "Analysis of *The Heart Is a Lonely Hunter* Based on Neo-Freudianism," *World Literature Studies*, vol. 11, no. 6, pp. 480-485, 2023.
- [8] L. Z. Zhan, "Sound and Silence: Ethical Reconstruction in *The Heart Is a Lonely Hunter*," *World Literature Studies*, vol. 13, no. 2, pp. 137-143, 2025.
- [9] G. Y. Bao and H. Tao, "'Singer' Ego, Id, Superego in *The Heart Is a Lonely Hunter* Based on Freud' Psychoanalysis Theory," *Frontiers of Social Sciences*, vol. 5, no. 1, pp. 1-4, 2025.
- [10] P. Hoang, *Vietnamese Dictionary*. Da Nang: Da Nang Publishing House, 2003.
- [11] C. S. Tawari, "Loneliness: A disease?," *India Journal of Psychiatry*, vol. 4, no. 55, pp. 320-322, 2013.
- [12] T. T. Dinh, *Existential Philosophy*. Hanoi: Literature Publishing House, 2005.
- [13] A. Shalghin, "Isolation, Loneliness and Identity: A Literary Exploration," *World Journal of English Language*, vol. 15, no. 4, pp. 301-316, 2025.
- [14] T. G. Tilburg, "Social, Emotional, and Existential Loneliness: A Test of the Multidimensional Concept," *The Gerontological Society of America*, vol. 61, no. 7, pp. 335-344, 2020.
- [15] M. Carson, *The Heart Is a Lonely Hunter*. Ha Noi: Hoi Nha Van Publishing House, 2023.